

Quaresma: El camí cap a la Pasqua

L'Església ens convida durant la Quaresma a considerar en la nostra oració la necessitat de convertir-nos, de redirigir els nostres passos cap al Senyor. Text sobre la Quaresma, que pertany al cicle sobre l'Any litúrgic.

29/03/2019

«Feu, Senyor, que posem tot el nostre cor en les ofrenes que us presentem, i amb les quals comencem la celebració de la santa Quaresma»:[1]

des del primer diumenge de Quaresma, la litúrgia traça amb decisió el caràcter dels quaranta dies que comencen el dimecres de cendra. La Quaresma és un compendi de la nostra vida, que és tota «un retorn constant a la casa del nostre Pare».[2] És un camí cap a la Pasqua, cap a la mort i la resurrecció del Senyor, que és el centre de gravetat de la història del món, de cada dona, de cada home: un tornar a l'Amor etern.

En el temps de Quaresma, l'Església ens desperta de nou la necessitat de renovar el nostre cor i les nostres obres, de manera que descobrim cada vegada més aquesta centralitat del misteri pasqual: es tracta que ens posem en mans de Déu per «conèixer més i més el misteri de Crist i per a viure'l d'acord amb les seves exigències».[3]

«Quina capacitat tan estranya que té l'home d'oblidar-se de les coses més

meravelloses, d'acostumar-se al misteri! Considerem novament, en aquesta Quaresma, que el cristià no pot ésser superficial. Mentre està ficat de ple en la seva feina ordinària (...) ha d'estar ficat ensems i totalment en Déu, perquè és fill de Déu».[4] Per això, és lògic que durant aquests dies considerem en la nostra oració la necessitat de la conversió, de redirigir els nostres passos cap al Senyor, i purificar el nostre cor fent propis els sentiments del salmista: «*Cor mundum crea in me, Deus, et spiritum firmum innova in visceribus meis*; Déu meu, crea en mi un cor ben pur, fes renéixer en mi un esperit ferm».[5] Són paraules del salm *Miserere*, que l'Església ens proposa sovint en aquest temps litúrgic, i que sant Josepmaria va resar tant.

El camí d'Israel pel desert

La Quaresma arrela en diversos episodis clau de la història de la

Salvació, que és també la nostra història. Un d'aquests episodis és la travessia del poble elegit pel desert. Aquells quaranta anys van ser per als israelites un temps de prova i de temptacions. Jahvè els acompanyava de continu i els anava fent entendre que només s'havien de basar en Ell: anava estovant el seu cor dur de pedra.[6] Va ser, a més, un temps de gràcies constants: tot i que el poble patia, era Déu qui els consolava i els orientava amb la paraula de Moisès, els alimentava amb el manà i les guatlles, els donava l'aigua a la Roca de Meribà.[7]

Que properes ens resulten les paraules, plenes de tendresa, amb què Déu fa reflexionar els israelites sobre el sentit de la seva llarga travessia! «Recorda't de tot el camí que el Senyor, el teu Déu, t'ha fet recórrer pel desert des de fa quaranta anys. T'ha afligit i t'ha posat a prova per conèixer les

inclinacions del teu cor i veure si observaries o no els seus manaments. T'ha afligit fent-te passar fam, però després t'ha alimentat amb el manà, que ni tu ni els teus pares no coneixíeu. Volia que reconeguessis que l'home no viu només de pa; viu de tota paraula que surt de la boca del Senyor».[8] El Senyor ens adreça també avui aquestes paraules; a nosaltres que, en el desert de la nostra vida, certament experimentem la fatiga i els problemes de cada dia, tot i que no ens falten les cures paternals de Déu, de vegades a través de l'ajuda desinteressada dels nostres familiars, d'amics o fins i tot de persones de bona voluntat que són anònimes. Amb la seva pedagogia inefable, el Senyor ens va ficant al seu cor, que és la veritable terra promesa: «*Praebe, fili mi, cor tuum mihi...* Confia en mi, fill meu, mira de bon grat el meu exemple».[9]

Molts dels episodis de l'Èxode eren l'ombra de realitats futures. De fet, no tots els que van participar en aquella primera peregrinació van arribar a entrar a la terra promesa.

[10] Per això, l'epístola als Hebreus, citant el salm 94, es dol de la rebel·lia del poble i alhora celebra l'arribada d'un nou èxode: «Els primers a rebre l'anunci de la bona nova no hi van entrar per la seva desobediència», i Déu «torna a fixar un dia, aquell «avui», quan, molt de temps més tard, diu per boca de David (...): Tant de bo que avui sentíssi la seva veu: No enduriu els cors com a Meribà».

[11] Aquest avui és l'inaugurat per Jesucrist. Amb la seva Encarnació, la seva vida i la seva glorificació, el Senyor ens condueix per l'èxode definitiu, en el qual les promeses troben un compliment perfecte: ens fa lloc al cel; aconseguix «un lloc de descans per al poble de Déu. Només aquell qui ha entrat al seu lloc de

repòs descansa ara ja de les seves obres».[12]

El camí de Crist pel desert

L'Evangelí del primer diumenge de Quaresma ens presenta Jesús que, en solidaritat amb nosaltres, va voler ser temptat al final dels quaranta dies que va passar al desert. Veure la seva victòria sobre Satanàs ens omple d'esperança, i ens fa saber que amb Ell podrem vèncer també en les batalles de la vida interior. Les nostres temptacions, llavors, ja no ens inquieten, sinó que es converteixen en ocasió per conèixer-nos millor i per fiar-nos més de Déu. Descubrim que l'ideal d'una vida acomodada és un miratge de l'autèntica felicitat i ens adonem, amb sant Josep maria, que «falta, sens dubte, un nou canvi, una lleialtat més plena, una humilitat més profunda, talment que, en decreïxer el nostre egoisme, creixi Crist en

nosaltres, ja que *illum oportet crescere, me autem minui*, cal que Ell creixi i que jo minvi (*Jn 3, 30*)».[13]

L'experiència de la nostra fragilitat personal no acaba en el temor, sinó en la petició humil que posa en acte la nostra fe, la nostra esperança i el nostre amor: «Aparta, Senyor, de mi el que m'aparti de tu» podem dir, amb les paraules que va repetir sovint sant Josepmaria.[14] Amb Jesús trobem les forces per rebutjar decididament la temptació, sense cedir al diàleg: «Mireu bé com respon Jesús. Ell no dialoga amb Satanàs, com havia fet Eva al paradís terrenal. Jesús (...) tria refugiar-se en la Paraula de Déu i respon amb la força d'aquesta Paraula. Recordem això: en el moment de la temptació, de les nostres temptacions, res de diàleg amb Satanàs, sinó sempre defensats per la Paraula de Déu. I això ens salvarà».[15]

El relat de la Transfiguració del Senyor, que es proclama el segon diumenge de Quaresma, ens reafirma en aquesta convicció de la certesa de la victòria, malgrat les nostres limitacions. També nosaltres participarem de la seva glòria, si ens sabem unir a la seva Creu en la nostra vida quotidiana. Per a això, hem d'alimentar la nostra fe, com els personatges de l'Evangelí que cada tres anys ens presenta la litúrgia en els últims diumenges de Quaresma: la samaritana, que supera el pecat per reconèixer en Jesús el Messies que calma, amb l'aigua viva de l'Esperit Sant, la seva set d'amor;[16] el cec de naixement, que veu Crist com la llum del món, que venç la ignorància, mentre els vidents del món es queden cecs;[17] Llätzer, la resurrecció del qual ens recorda que Jesús ens ha vingut a portar una vida nova.[18] Contemplant aquests relats com un personatge més, amb l'ajuda dels sants, trobarem recursos per a la

nostra oració personal, i es fortificarà la presència de Déu més intensa que intentarem mantenir durant aquests dies.

El nostre camí penitencial com a fills

L'oració col·lecta del tercer diumenge de Quaresma presenta el sentit penitencial d'aquest temps: «Oh Déu, Pare de misericòrdia i font de tota bondat, vós ens heu ensenyat que el dejuni, l'oració i l'almoina són remei per a les nostres culpes; escolteu la nostra humil confessió: que els qui ens sentim afeixugats per la nostra consciència, ens vegem alleujats per la vostra misericòrdia». Amb la humilitat de qui es reconeix pecador, demanem amb tota l'Església la intervenció que esperem de la misericòrdia de Déu Pare: una mirada amorosa sobre la nostra vida, i el seu perdó reparador.

La litúrgia ens impulsa a assumir la nostra part en el procés de conversió, en convidar-nos a la pràctica de les tradicionals obres penitencials.

Aquestes manifesten un canvi d'actitud en la nostra relació amb Déu (pregària), amb els altres (almoïna) i amb un mateix (dejuni).

[19] És l'«esperit de penitència», del qual parlava sant Josepmaria, i del qual proposava tants exemples pràctics: «Penitència és el compliment exacte de l'horari (...).

Ets penitent quan t'emmotlles amb amor al teu pla d'oració, encara que estiguis rendit, desganat o fred.

Penitència és tractar sempre amb la màxima caritat els altres (...),

suportar amb bon humor les mil petites contrarietats de la jornada (...); menjar amb agraïment allò que ens sigui servit, sense importunar amb desigs o capricis».[20]

També sabem que no compten per a res les accions merament externes

sense la gràcia de Déu; no és possible identificar-nos amb Crist sense la seva ajuda: «*quia tibi sine te placere non possumus*, ja que sense vós no us podem complaure».[21] Amb l'ajuda d'Ell, intentem dur a terme aquestes obres «en els llocs més amagats», on només hi veu el nostre Pare Déu,[22] rectificat sovint la intenció i buscant de manera més clara la glòria de Déu i la salvació de tothom. Escriu l'apòstol Joan: «El qui no estima el seu germà, que veu, no pot estimar Déu, que no veu».[23] Són paraules que conviden a un examen profund, perquè no és possible separar aquests dos aspectes de la caritat. Si ens considerem contemplats per Ell, el sentit de la nostra filiació divina anirà amarant la vida interior i l'apostolat, amb una contrició més confiada i filial, i amb una entrega sincera als qui ens envolten: familiars, companys de feina, amics.

El camí penitencial a través dels sacraments

En la nostra lluita diària contra el desordre del pecat, els sacraments de la Penitència i de l'Eucaristia són també uns moments privilegiats. És lògic que la nostra penitència interior es perfeccioni gràcies a la celebració del sacrament de la Confessió. Molt depèn de les disposicions del penitent, tot i que el protagonisme és de Déu, que ens mou a la conversió. A través d'aquest sacrament —veritable obra mestra de Déu— [24] percebem la seva *traça* amb la nostra llibertat caiguda. Sant Josepmaria ens presentava així el paper que ens correspon: «Aconsello a tothom que tinguin com a devoció (...) fer molts actes de contrició. I una manifestació externa, pràctica, d'aquesta devoció és tenir un afecte particular al Sant Sacrament de la Penitència», [25] en el qual «ens

revestim de Jesucrist i dels seus mereixements».[26]

La Quaresma és un moment formidable per fomentar aquest «afecte particular» per la Confessió, la qual vivim nosaltres en primer lloc i donem a conèixer a moltes persones.

Després de l'absolució que el sacerdot dona en nom de Déu, el Ritual proposa, entre d'altres de possibles, una bonica oració de comiat del penitent: «La passió del nostre Senyor Jesucrist, la intercessió de la benaventurada Mare de Déu i de tots els sants, el bé que facis i el mal que puguis patir, et serveixin com a remei dels teus pecats, augment de gràcia i premi de vida eterna. Ves-te'n en pau».[27] És una antiga pregària en la qual el sacerdot demana a Déu que estengui el fruit del sagrament a tota la vida del penitent, i recorda de quina font

brolla la seva eficàcia: els mèrits de la Víctima innocent i de tots els Sants.

Com li va passar al fill petit de la paràbola, després de l'abraçada del nostre Pare Déu som admesos al banquet.[28] Quina alegria participar ben nets en l'Eucaristia! «Estima'l molt, el Senyor. Custodia en la teva ànima, i fomenta-la, aquesta urgència d'amar-lo. Estima Déu, justament ara, quan potser bastants dels qui el tenen en les seves mans no el volen, el maltracten i l'abandonen. ¡Tracta'm molt bé el Senyor, en la Santa Missa i durant tota la jornada!».[29]

A través de la litúrgia, l'Església ens convida a recórrer amb gràcia el camí de la Quaresma. La celebració freqüent dels sagraments, la meditació assídua de la Paraula de Déu i les obres penitencials, sense que falti aquesta alegria —*Laetare*

Ierusalem!— que subratlla
especialment el quart diumenge,[30]
són pràctiques que afinen la nostra
ànima, i ens preparen per participar
amb intensitat en la Setmana Santa,
quan reviurem els moments cabdals
de l'existència de Jesús a la terra. «De
la vida i la mort de Crist, n'hem de
fer vida nostra. Morir per la
mortificació i la penitència, per tal
que Crist visqui en nosaltres per
l'Amor. I aleshores seguir els passos
de Crist, amb afany de corredimir
totes les ànimes».[31] Contemplant el
Senyor que dona la vida per
nosaltres, ben purificats dels nostres
pecats, redescobrirem l'alegria de la
salvació que Déu ens porta: «*Redde
mihi laetitiam salutaris tui*, torna'm
el goig de la teva salvació».[32]

Alfonso Berlanga

- [1] *Missal Romà*, Diumenge I de Quaresma, oració sobre les ofrenes.
- [2] Sant Josep maria, *És Crist que passa*, núm. 64.
- [3] *Missal Romà*, Diumenge I de Quaresma, col·lecta.
- [4] *És Crist que passa*, núm. 65.
- [5] *Sl* 51, 12.
- [6] Cf. *Dt* 8, 2-5.
- [7] Cf. *Ex* 15, 22 - 17, 7.
- [8] *Dt* 8, 2-3.
- [9] *Pr* 23, 26.
- [10] Cf. *Nm* 14, 20 s.
- [11] *He* 4, 6-7. Cf. *Sl* 94 (95), 7-8.
- [12] *He* 4, 9-10.
- [13] *És Crist que passa*, núm. 58.

[14] Notes d'una reunió familiar, 18.X.1972 (citat a: A. Sastre *Tiempo de Caminar*, Rialp, Madrid 1989, p. 353).

[15] Francesc, *Angelus*, 9.III.2014.

[16] *Jn* 4, 5-42 (*Leccionari*, tercer diumenge de Quaresma, cicle A).

[17] *Jn* 9, 1-41 (*Ibídem*, quart diumenge de Quaresma, cicle A).

[18] *Jn* 11, 1-45 (*Ibídem*, cinquè diumenge de Quaresma, cicle A).

[19] Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1434.

[20] Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 138.

[21] *Missal Romà*, Dissabte de la IV Setmana de Quaresma, Col·lecta.

[22] Cf. *Mt* 6, 6.

[23] *1 Jn* 4, 20.

[24] Cf. *Catecisme de l'Església*, núm. 1116.

[25] Apunts de la predicació, 26.IV. 1970 (citat a: J. López i E. Burkhart, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría*, Rialp, Madrid 2013, vol. III, p. 377).

[26] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 310.

[27] *Ritual de la Penitencia*, núm. 104.

[28] Cf. *Lc* 15, 22-24.

[29] Sant Josepmaria, *Forja*, núm. 438.

[30] *Missal Romà*, IV Diumenge de Quaresma, antífona d'entrada (cf. *Is* 66, 10).

[31] Sant Josepmaria, *Via Crucis*, XIV estació.

[32] *Sl* 51, 14.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/quaresma-el-
cami-cap-a-la-pasqua/](https://opusdei.org/ca-ad/article/quaresma-el-cami-cap-a-la-pasqua/) (07/04/2025)